

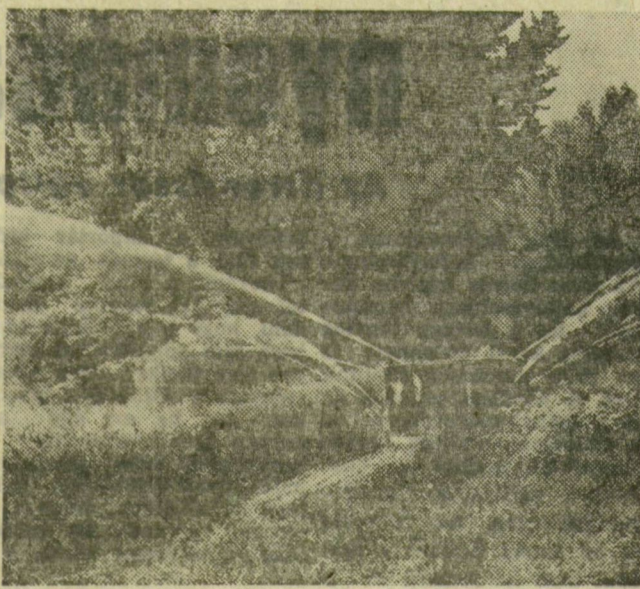
Az utolsó öntözőhajó

Hajdanában a technika csodájának számított az az öntözőhajó, amely az Alföldön utoljára dolgozott. Jelenleg a Hódmezővásárhelyi Főiskolai Tangazdaság atkaszigeti területében fedett dokkban pihenve várja, mi lesz a sorsa. Annyi bizonyos, hogy sok évtizedes hűséges szolgálat után nyugdíjazták, többé nem használják, de társaitól eltérően megmenekült a beolvasztástól. A Magyar Mezőgazdasági Múzeum ugyanis nyilvántartásba vette és ezzel védeltséget kapott.

A szerencsés véletlennek, pontosabban szólva az 1976. évi aszályos nyárutónak köszönheti megmaradását. Akkor már kiselejtezésre ítélték, szét akarták bontani, de a rendkívüli szárazság még egyszer munkára szólította. A gazdaság gépészei, szerelői éjt nappallá téve megfeszített erővel felújították, üzemképes állapotba hozták, a gazzal benőtt csatornát pedig kubikosok tisztították ki, tették hajózhatóvá. Akkor indult utolsó útjára, hogy az aszálytól meggyőztört szomszéd növényeket, kétszáz hektár kukoricát megmentse a kiszáradástól.

A kis hajó korát ma már aligha tudná valaki pontosan megmondani, csak latolgatni, találgatni lehet. Minden bizonnyal túl van a negyvenedik életévén. Arra viszont még többen emlékeznek, hogy jelenlegi motorját közvetlenül a második világháború befejezése után egy tönkrement harcokocsiából vették ki és szerelték bele. Ezért is csapott minden útján olyan zajt, hogy visszhangzott tőle a határ.

A vasból készült öntöző alkalmaság érdekessége, hogy nem propellerek hajtották, hanem vízsugarakkal kormányozták, az úszómű elején és végén, valamint oldalán levő csövek vízsugarai terelték megfelelő irányba. A legnagyobb teljesítményű öntözőcsövekből mindkét oldalra kilencvenkilencven méteres távolságra jutott el a víz vastag sugárban. A csatornát teljesen fel kellett tölteni, mert a berendezés óriási mennyiségű vizet fogyasztott. Mintegy négy kilométer hosszúságú vízi útvonalon közlekedett, és egyszerre negyven milliméter mesterséges csapadékkal árasztotta el a növényzetet. A valamikor legkorszerűbbnek ismert ösztetőberendezés üzemeltetése valójában sokba került, és a csatornahálózat rendszeres

A kis hajó óriási vízsugarakat lövellt

karbantartása ugyancsak rengeteg munkát adott a gazdaságnak. Mégis nagy hasznára volt az embernek, mert éltető vízzel védte, ovtá a termést. Hasznossága mellett, mint látványosság szinte lenyűgözte, ámulatba ejtette a szemlélőt. Amerre elhaladt, a vízsugarain megtörő napfény szívárványt varázsolt a mező fölé, ugyan olyan színpompások, mint nyári esők után az égbolton látható természeti tűnemény. Csupán méreteiben maradt el attól, de közelségénél fogva a kétszáz méteres miniatűr szívárvány óriásnak tűnt.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum illetékes osztályán úgy nyilatkoztak, hogy megőrzik Csongrád megyében az utolsó öntözőhajót, ha méltó környezetet találunk számára. Dr. Trogmayer Ottó, a Szegedi Móra Ferenc Múzeum igazgatója elmondta: igényt tartanak rá, mert a pusztaszeri nemzeti emlékparkban létesülő mezőgazdasági múzeum anyagát kívánják vele gazdagítani. Valóban ennél jobb helyet, illőbb környezetet lelni aligha lehetne az utolsó öntöző kishajónak.

Tóth Béla

Magyar könyvek a moszkvai vásárra

Elkészült a második féléves könyvkiállítási naptár, amelyből kitűnik, hogy több mint 30 könyvkiállításra és -vásárra, közeli és messzi országba jutnak el a magyar könyvkiadók legkiválóbb alkotásai a következő hónapokban.

A gazdaság programból kiemelkedik a második moszkvai nemzetközi könyvvásár és könyvkiállítás, amelyre már javában készül a magyar könyvszakma.

A „könyv a béke és a haladás szolgálatában” címmel ez év szeptember 4–10. között megrendezendő eseményre mintegy 2100 kötetet csomagolnak össze ezekben a napokban. A moszkvai könyvvásár — hasonlóan az elsőhöz — ez alkalommal is a népek kulturális

együttműködését, a békét szolgáló kiadványok népszerűsítését, a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztését szolgálja. Kiadásunk 400 négyzetméteren a legfrissebb művekkel és az elmúlt két év legsikeresebb könyveivel mutatkozik be.

A kiállításra eljutó könyvek háromnegyed része magyar nyelvű, a fennmaradó hányad pedig a Corvina és az Akadémiai Kiadó idegen nyelvű kiadványa. A nemzetközi gyermekalkalmából Moszkvában külön blokkban a hazai ifjúsági és gyermekirodalom gazdag választékából is képet adnak. Augusztusban „Szófiában részt veszünk a nemzetközi gyermekkönyv-kiállításban. Először rendeznek magyar könyvkiállítást a baráti Mongólia fővárosában, Ulánbátorban, ahol az elmúlt évek könyvtermésének színvonalát, mintegy 1600 kötetet állítanak ki szeptemberben. Bécs novemberben ad otthont magyar könyvkiállításnak, s még az év végén magyar gyermekkönyv- és illusztrációs kiállítást terveznek az NSZK-ban is. A könyvek, a magyar irodalom, kultúránk követeiként ugyancsak először jutnak el a távoli olajországba, Kuwaitba.

Megfelelő intézkedések rendszerét dolgozták ki a növényállomány helyreállítására és pótlására. A poltavai, a szumi és a harkovi területen ideiglenes rezervátumokat hoznak létre, ahol bizonyos növények gyűjtését átmenetileg megszüntetik vagy korlátozzák.

A „zöld patika” kincsei

A harkovi gyógyszerészek elkészítették a vadon termő gyógynövények atlaszát. Az összeállítás 200 gyógynövény és gyökérféle törzslapját tartalmazza, amelyekkel a természet bőkezűen megajándékozta az Ukrajna északi és déli részében a sztyeppés réteket és erdőket.

Az atlasz felsorolja a különféle fűvek ismertetőjeleit, elterjedésük helyét, gyűjtésük módjait. Részletezi a növények gyógyhatását, ismerteti szárításuk, feldolgozásuk és tárolásuk technológiáját. Segítségnyújt a gyógyszerészeknek abban, hogy jobban eligazodjanak a „zöld patikában”, és természetesen végezzenek a növénygyűjtést. Az atlaszhoz naptárt is mellékeltek, amely közli, mikor legalkalmasabb a gyógynövények gyűjtése.

A természeti kincsek törzskönyvezése megmutatja, hogy az értékes gyógynövényeket sok helyütt a lipuszulás veszélye fenyegeti.

A második világháború után Lengyelország visszakapta tengeri területeit, így tengerpartja az akkori 140 kilométerről 694 kilométerre nőtt. A tengerhajózás előtt tehát új, nagy távlatok nyíltak meg. Eltűntették a háborús károk nyomait, megkezdtek a tengeri kikötők felépítését, korszerűsítését, a hajóállomány gyarapítását. Az ötvenes évek elején már 32 lengyel hajó járt a tengeren, 16 ezer tonna és

2,5 millió tonna árut szállított, 1960-ig 138-ra nőtt a hajók száma, 6 millió tonnára a szállított áru mennyisége. A legközelebbi múlt adatai ennél is jóval nagyobb fejlődésről adnak számot: 1976-ban már 320 tengerjáró hajó szállított 253 ezer utast és 35,5 millió tonna árut. A tengeri kikötők — Gdansk, Gdynia, Szczecin és Swinoujscie — átrakókapacitása az elmúlt öt évek tervidőszakban meghaladta a 22

Fejlődni tilos?

Sokszor, hej de sokszor mondjuk: érték én mindent, csak a hivatali (hivatalos) és ésszerűségi vagyok képtelen követni. Mert itt van például egy eset a sok közül. Közeledik az év vége X (ezúttal az X nem matematikai ismeretlen, hanem típust kíván jelölni) vállalatnál. Közeledik az év vége, s beindul a vásárlási láz. Bútor, szőnyeg, szobadísznek televízió, kiscesomag, nagycsomag özlökik be a kapun, hogy helyet is alig találjanak a sok cuccnak. És hogy miért? Mert van még száz-ezer forint elköltenél pénze a vállalatnak, amit ki kell valahogyan adni, mert ha nem, a tröszt elvonja, s jövőre kevesebbet ad.

1.

Hogy van ez? Beszélünk a takarékoságról, s az év vége felé sok helyen úgy költsékezzünk, mint egy félresikerült Rotschild bárófi, akit hamarosan családja, illetve elmegyógyintézet gyámság alá helyeznek? S őszintén szólva nem is ezért vagyok a legdühösebb. Inkább azért, mert tudom, X vállalatnál Y, no meg Z, és még sokan régóta rájárat a pénzkezeléssel megbízott alkalmazottak fülét egy írógépért, számológépért, vagy egyéb eszközökért, amelyekre viszont nem jut egy alzó grand sem. Az ugyanis be-ruházás, más keret. S azok, akiknek munkaeszközre lenne szükségük, hogy gyorsabban, eredményesebben, szóval hatékonyabban végezhessék munkájukat, kénytelenek fogvicsorgatva nézni a szőnyegek, fölsőleges bútorok áramlását év vége felé, vagy éppen azt, hogy a még tiszta falakat ismét csak átfestik. Mert ugye a pénzt csak el kell valahogyan költeni. Egy feltétellel: nem munkaeszközre!

Tudom, ez ma már jobbára múlt idő, hiszen köztudomású, hogy legalább a költségvetési szerveket az eddiginél jóval szigorúbb gazdálkodásra, intenzív takarékoságra fogják készíteni, vagyis az ilyen, sokszor stávkas-vásárlásoknak nevezett, ám inkább kényszer-vételnek tűnő pazarlásnak lassan

sanként bealkonyul. A költségvetésből gazdálkodó szervezetnél minden bizonnyal, s valószínűleg a vállalatoknál is, ahol talán már kevesebb pénz jut ezután ilyenmire. Csak egyben nem bírom. Abban, hogy a fölsőleges vásárlásoktól fölszabaduló összegekből ezután több munkaeszközt vásárolhatnak a vállalatok, hogy jobban, okosabban, gyorsabban, egyszerűen hatékonyabban végezhessék munkájukat.

2.

Könnyű lenne kimondani a közéleti: érthetetlen ez a hivatali (hivatalos) ésszerűség. Pedig hát nem is olyan érthetetlen. Mert csupán azt kell föltételeznünk, hogy minden döntésnek, szabályozásnak van valamiféle racionális, értelmes és jó szándékú oka. S nyilván így volt ez valamikor, amikor a beruházásokat, s a kapcsolódó költségeket (pl. eszközleltései adó) szabályozták. Megvolt a maga oka, hiszen a termelési eszközök túltelített piacán ez a szabályozás csökkenteni szeretne volna a lefedezhetetlen keresletet, s szeretne volna elérni, hogy a vállalatok csak ennyi eszközt és anyagot szerezzenek be, amennyire valóban szükségük van, hogy ne növeljék a hiányt a piacon, s ne álljanak náluk fölsőlegesen és kihasználatlanul nagy értékű anyagok, gépek és berendezések. Ám valahogyan ez az egész a tényleges cél ellen fordult sok helyen, s káromkodva nézheték az emberek a sok új szőnyeget, fotelt, asztalt, tévét vagy frizsidert. Nem azért, mintha önmagában nem örültek volna az újnak, hanem azért, mert tudták, minden egyes új bútor egy új, hasznos munkaeszközzel rövidítette meg az életüket. Olyasmivel, amit már régen kértek, s még annyiba sem került volna, mint két fotel...

Szóval maga a szabályozás célszerű és értelmes volt, csak éppen a gyakorlatban, sokszor saját értelmes célja ellen fordult, úgy készítette vállalatokat hamis átlakárra, hogy amíg munkaeszközökben a minimális

szükséges alá kellett venni a fejlesztéseket, közben tíz- és tizedeket költöttek végsősoron nélkülözhető, a munkát nem gyorsító és javító tárgyak özlőre. Mintha csak kiadtuk volna a jelszót: fejlődni tilos!

Az árak, a fogyasztói árak változásával egyidőben az is ismertté vált, hogy a fogyasztói árak változásait hamarosan a termelői árak rendezése is követi majd. S ezzel egy időben jelentősen változik majd a vállalati szabályozók, adók rendszere is, amely nemcsak egyszerűbb lesz a jelenleginél, hanem föltehetően az értelme- sebb, a piac és a termelés érdekeit inkább szem előtt tartó módon szabályozza majd a vállalatok tevékenységét. Tehát jövőre remélhetőleg megszűnnek majd a hamis érdekeltiségek és ostoba vásárlások. S ezzel egyidőben remélhetőleg a meglévő pénzekből több jut majd fejlesztésekre, munkaeszközökre, amelyek gyorsítják, egyszerűbbé és eredményesebbé tehetik majd a munkát. Remélhetőleg, főleg, ha a jövő év elején várhatóan életbe lépő új szabályozásban, és adózási rendszerben a vállalatok vezetői rögtön észre is veszik majd új, értelme- sebb lehetőségeiket.

3.

Csak egytől félek. Még fél év van az új szabályozókig, e közben lesz egy év vége is. S közben sok, főleg a trösztök- höz tartozó vállalatnál még elevenen fognak majd állni a rossz hagyományok, s novemberben és decemberben netán még utoljára ismét megindul az üzletekből a fölsőleges bútorok, szőnyegek, tévék és frizsiderek áramlása, a vállalatokhoz föltöltött kétes karácsonyi ajándékként, hogy országos méretekben tíz- és százmilliók cseréljenek gazdát anélkül, hogy ezzel jótányt is javulnának a munkafeltételek. Talán, sőt mindenképpen hasznos lenne a várható, új szabályozók hatásait valamelyest visszamenőleg, tehát már az idei utolsó negyedévesben is érvényesíteni, vagy legalábbis — értelmes garanciákkal — tudatosítani.

Szávay István

„Mesés” városok Szibériában

Szibéria gazdasági meghódításával egyidejűleg csak az elmúlt két évtized alatt 60 új város és több mint 10 városjellegű település nőtt ki a földből. S bár a hőmérséklet a

téli időszakban mínusz 70 Celsius-fokra is lesüllyed, egyre jobb a szibériai városok és települések közművesítése, ma már alig találkozhattunk ideiglenes építményekkel; az első napoktól kezdve a teljes terv szerint, azaz 15–20 éves perspektívában gondolkodva építkeznek. A lakóházak mellett azonnal megjelennek az iskolák, óvodák, bölcsődék, orvosi szakrendelők, kereskedelmi és szolgáltatóintézmények, filmszínházak, kultúrházak és sportlétesítmények is.

Sztrazsevoj például kisváros, a tomszki terület északi részén. A nyugat-szibériai síkság mocsarai és ingoványai között épült fel. Eppen ez a kedvezőtlen természeti körülmény indokolta, hogy a város lakónegyedait különösen kiképzett, komfortos házakkal építették be. A lakások hőszigetel-

lése magas fokú, a falak kétszer vastagabbak a szokványosnál, az ablakok pedig hármas üvegezésűek. A belső tér kiképzése és megtervezése nem marad el a legjobb fővárosi lakásoktól sem, felszereltségük a legmodernebb. A fehér és vörös téglák más és más módon történő beépítése Sztrazsevoj lakónegyedeinek díszes külsőt kölcsönöz. Színes kirakatok és díszek ékesítik a „Nyeftyanyik” kultúrpalotát, a „Szkazka” kávéházat, a „Szeverjanka” és a „Bruznyicska” étkezdét, az iskolákat, óvodákat, bölcsődéket és a város más épületeit. Az ingoványos mocsarak között Sztrazsevoj valóban olyan, mint egy merész gyönyögszem. Mindazt, ami itt megtalálható, több száz kilométerrel keletebbre, légi és vízi úton, hóban-tagyban.

APND

Lengyel hajózás

A második világháború után Lengyelország visszakapta tengeri területeit, így tengerpartja az akkori 140 kilométerről 694 kilométerre nőtt. A tengerhajózás előtt tehát új, nagy távlatok nyíltak meg. Eltűntették a háborús károk nyomait, megkezdtek a tengeri kikötők felépítését, korszerűsítését, a hajóállomány gyarapítását. Az ötvenes évek elején már 32 lengyel hajó járt a tengeren, 16 ezer tonna és

2,5 millió tonna árut szállított, 1960-ig 138-ra nőtt a hajók száma, 6 millió tonnára a szállított áru mennyisége. A legközelebbi múlt adatai ennél is jóval nagyobb fejlődésről adnak számot: 1976-ban már 320 tengerjáró hajó szállított 253 ezer utast és 35,5 millió tonna árut. A tengeri kikötők — Gdansk, Gdynia, Szczecin és Swinoujscie — átrakókapacitása az elmúlt öt évek tervidőszakban meghaladta a 22

millió tonnát. A szeczeni Keleti-tenger legnagyobb kikötőjévé fejlődött. Lengyel kereskedelmi hajók 40 állandó útvonalon közlekednek, érintve Európát, a Földközi-tengert, a Közel- és a Távol-Keletet, Afrikát, Észak- és Dél-Amerikát legfontosabb kilátást. A halászflootta nagyságát tekintve a Szovjetunió, Japán, Spanyolország és az USA után az ötödik helyen áll Lengyelország.